

Zij die de muzikant betalen mogen het deuntje bepalen

Ronald van den Berg

De ondertitel van deze bijdrage komt uit het boek *Psychiaters te Koop?* van de Belgische hoogleraar Vandereycken en de Nederlandse psycholoog Van Deth.¹ Zij noemen de twee hoofdstromingen in de psychiatrie, de biologische en de psychotherapeutisch/sociaalpsychiatrische, respectievelijk 'biobabbel' en 'psychobabbel'. Zij weten aannemelijk te maken dat de 'biobabbel' door marketingtechnieken van farmaceutische industrieën, door hun onderzoekssponsoring en dankzij hun gulle bijdragen aan medische congressen, sedert 1980 toenemend op de voorgrond is komen te staan. Vandereycken en Van Deth behoren tot degenen die het toenemend onbehagen daarover op bewogen wijze verwoorden. Helaas leidt dat onbehagen niet altijd tot een zinvolle verkenning of herontdekking van nuttige psychotherapeutische en sociaalpsychiatrische interventies. Er is in de officiële psychiatrie namelijk een nieuwe stroming te ontwaren. Die verdient, in navolging van de terminologie van Vandereycken en Van Deth, de naam 'kwakbabbel'.

Kwakbabbel werd op woensdag 3 december 2008 breeduit gepresenteerd te Groningen, op het 'Derde Congres Integrale Psychiatrie' met als onderwerp 'Nieuwe Perspectieven op Lichaam en Geest'. Zoals men wellicht weet moeten specialisten om ingeschreven te blijven in het specialistenregister na- en bijscholingspunten halen. Een psychiater kon met het bijwonen van dit congres vijf van de veertig per jaar verplichte punten scoren.

Net als de vorige twee keren werd het congres georganiseerd onder auspiciën van Lentis. Lentis is een grote fusieorganisatie op het gebied van de GGZ, die onder meer wordt bekostigd uit de premies die u en ik betalen voor onze ziektekostenverzekeringen. De bedrijven die een dergelijk evenement meefinancieren, zijn volgens het voornoemde citaat uit het boek van Vandereycken en Van Deth belangrijk. Daarom volgt onder dit verslag de lijst van de 13 sponsors (zie kader op pagina 13).

Strakke organisatie • Allereerst kan worden vastgesteld dat het congres goed georganiseerd was. Dat mag ook wel met al die sponsors en de € 200,- die de bezoekers dienden te betalen. Het personeel was vriendelijk en behulpzaam en de congresgangers (weinig psychiaters) waren vrijwel allen goed geluimd; zo'n dagje uit is altijd leuk.

Een kleurrijk moment was helaas komen te vervallen: het was de brave Lama Gangchen Rinpoche deze keer niet toegestaan om (zoals bij het vorige congres) als dagopening weer in

klederdracht een charade op te voeren door zijn zegen in het Tibetaans uit te spreken in de grote gehoorzaal. Hij mocht als troost in een der middagsymposia wél 'Zingh Kham Jong So' presenteren, 'over het ontwikkelen van het innerlijke en uiterlijke milieu om gezondheid en een duurzaam ecosysteem te bereiken'. Een Gore-achtig streven, dat niet specifiek met psychiatrie van doen heeft.

Humbug • Net als bij het vorige congres was er onder de plenaire presentaties weer één van een optimistische Amerikaan (J.H. Lake, psychiatrische privé-praktijk in Californië). Lake mocht de openingslezing houden over de toekomst van de psychiatrie en gaf daarbij hoog op van de successen van CAM (*Complementary and Alternative Medicine*)-behandelingen in Amerika. Die successen blijken nog steeds hoofdzakelijk te bestaan uit het geslaagd aantrekken van researchgelden voor onderzoek van behandelwijzen die de werking van placebo's niet te boven gaan. Enthousiast schetste Lake een toekomst waarin hij samengaan verwacht van allerlei complementaire zorgvarianten naast de reguliere zorg als gelijkwaardige partners. Hij vergat daarbij dat tussen al die alternatieve zorgvarianten vaak grotere variaties zijn dan tussen sommige van die varianten en de reguliere geneeskunde. Het echte verschil met de regulieren is, dat ze elkaar nooit kritisch tegenspreken. Lakes verhaal had geen waarde als nascholing.

De alternatieve psychiater Hoenders mocht, net

als bij het vorige congres, weer schitteren in het plenaire programma. Ook hĳ streeft naar gelijkwaardige aanvaarding van 'het beste uit beide werelden'(die van de CAG, Complementaire en Alternatieve Geneeskunde, en de reguliere geneeskunde). Net als bij het vorige congres bereikten door hem behaalde CAG-resultaten de oplettende luisteraar niet. Wellicht leidde hĳ de aandacht wat teveel af met alle plannen die hĳ heeft en de successen die ons nog staan te wachten van STIP (Stuurgroep Integrale Psychiatrie) en van CIP (volgens Hoenders een zekere vindplaats van gouden eieren, het Centrum Integrale Psychiatrie van Lentis, 20 medewerkers!). Daar wordt onder meer sint-janskruid voorgeschreven.

Een nieuwe ster aan het firmament van de alternatieve psychiatrie is **professor dr. F.A.J. Muskiet**, klinisch chemicus te Groningen. Hĳ verdient wat meer aandacht dan de vorige sprekers. Hĳ was namelijk reeds genoemd op het jaarsymposium van 2008 van onze VtdK (NTtdK 4, 2008: 6-7), maar toen nog slechts als een te gretige 'reguliere' spreker op alternatieve happenings. Dat was teveel eer, want in het tijdschrift *J/M voor Ouders* had hĳ in de zomer 2008 al voedingsadviezen gegeven die hĳ baseerde op de voeding van oermensen. Hĳ meldde van hen alles te weten, alsof hĳ in hun midden had verkeerd. Die oermensen kunnen natuurlijk geen 'nee!' meer zeggen.

Ook nu haalde professor Muskiet de evolutie erbij en de voeding der mensen uit de allervroegste steentijd. Hĳ meent namelijk dat we met de verandering van onze leefomgeving, in vroege tijden al aangetast door de prehistorische landbouw en veeteelt, 'een conflict hebben veroorzaakt met ons oeroude genoom, dat zich in het relatief zeer korte evolutionaire interval sinds de oermens bestaat, natuurlijk niet heeft kunnen aanpassen'. Wij zouden minder problemen hebben als we waren blijven eten wat onze oermoeder Lucy at. Veel kwalen, onder meer psychiatrische, komen zijns inziens voort uit de effecten van verkeerde voeding op ons genoom. Deze effecten zouden enkele generaties kunnen blijven hangen en dus overgebracht worden op onze kindskinderen en wellicht weer op de hunne. Bij goede voeding echter zijn die effecten volgens Muskiet uiteindelijk omkeerbaar!

Muskiet ging ter illustratie in op het feit dat er uit zwangerschappen tijdens de hongerwinter meer schizofrenen geboren zijn dan in jaren waarin er genoeg voeding beschikbaar was. Hĳ concludeerde daaruit dat de ideeën over de erfelijkheid van schizofrenie zwaar overtrokken zijn en dat schizofrenie meer te maken heeft met de *epigenetische* voedingsinvloeden

op de vrucht in de baarmoeder, dus pas ná de bevruchting waarbij de *genetische* invloeden worden vastgelegd. Een tot heden vaak gehoorde verklaring in de psychiatrie is dat moeders met angsten tijdens de zwangerschap door de invloed van stresshormonen kinderen krijgen die vaker psychiatrisch ziek worden. Dat standpunt lijkt nu volgens Muskiet achterhaald: 'der Mensch ist was er isst'.

Muskiet meent voorts dat uitbanning van de door homo sapiens eigenhandig ingevoerde ongunstige levensomstandigheden (?) vooral het aantal gezonde levensjaren zal doen toenemen, niet echter onze *levensduur* (oermensen werden namelijk ook niet zo oud). Voor die uitbanning moet men volgens hem uitgaan van het gezonde verstand en niet van *evidence-based* onderzoek en RTC's (*Randomised Controlled Trials*) want dat soort onderzoek is wegens de lange duur die het over meerdere generaties zou vergen, niet uit te voeren. Hĳ eindigde zijn woordsalade met de aanmoediging dat met name de aanstaande moeders onder zijn gehoor vooral Omega-3 vetzuren moeten gebruiken en geen Omega-6 of Omega-9. Zo wordt er wel zware druk uitgeoefend op zwangeren: als jouw kind schizofreen wordt heb je onvoldoende visolie gegeten. Leve de supplementenproducenten!

Bij de plenaire inleiders was aanvankelijk niet en later weer wel **prof. dr. D. Servan Schreiber** ingepland, hĳ kwam uiteindelijk toch niet. Hĳ is thans hoogleraar Klinische Psychiatrie te Pittsburg en was lector in Lyon. Hĳ claimt zijn op zijn 31-ste ontdekte maligne hersentumor bestreden te hebben met een door hemzelf ontwikkeld regiem. Hĳ schreef daarover de bestseller *Anticancer, a New Way of Life* (vertaald in 32 talen).² Zijn hoofdlesing ging dus niet door, maar 's middags was er wel een workshop waarin door een adept zijn *Cardiac Coherence Techniques and Heart Rate Variability Analysis* besproken werden ('waardoor Freud en Prozac overbodig worden').

Er waren in totaal 21 workshops zodat men vanwege de vele bomen het bos van alternatieve behandelingen niet meer kon zien. Omdat zelfs onder alternatieven de mens niet deelbaar is moest er toch gekozen worden.

Te melden valt bijvoorbeeld de workshop 'Relatiebemiddeling tussen lichaam en geest als het lichaam kanker heeft', een heuse partnertherapie! Ook waren er twee workshops waarbij 'mindfulness' (*mindless fun!*) aan de orde kwam, waarvan geclaimd wordt dat deze behandelwijze, mits gegeven naast medicatie, een beter effect zou hebben dan medicatie gecombineerd met een steunend psychosociaal contact. Nogal wiesde, zou men zo denken: het

Sponsors van het derde Congres Integrale Psychiatrie

- Hoofdsponsor: Smeets en Graas (van de voedingssupplementen)
- TIMM Healthcare BV (leverancier van homeopathische en phytotherapeutische preparaten en ook van voedingssupplementen),
- VSM (dat talloze homeopathische en natuurproducten, tests en een reeks apparaten in de handel brengt),
- Lilly (dat zich, zoals wel meer klassieke farmaceutische industrieën, steeds meer lijkt te richten op nieuwe producten die goed passen bij nieuwe kwalen),
- Medisch Dossier (een periodiek dat onafhankelijke medische informatie zegt te geven, zodat je zelf je gezondheid ter hand kan nemen),
- INP (een club waar 500 medewerkers klaarstaan om je met geestelijke gezondheidsproblemen te helpen: 'De mensen die bij 1nP werken, doen dat allemaal op een eigen manier'),
- I-Health Nederland (energetische geneeskunde, maakt gebruik van Meridiaan Diagnose, PMEF [pulserende magneetvelden en gekleurde licht] en Rapid response thermografie),
- Heartmath (op de ideeën van de alternatieve psychiater Servan Schreiber gebaseerde methoden en apparaten om je hartslag te wijzigen en daarmee gevoelens van stress onder controle te krijgen zodat je nooit meer Freud of Prozac nodig hebt),
- Bloesem Remedies (een v.o.f. van Miep en Bram Zaalberg waar handgemaakte bloesempreparaten van over de hele wereld, waaronder Bach en Californische worden verhandeld, maar ook etherische oliën en wierook),
- Diamas (training en coaching voor persoonlijke ontwikkeling, maakt onder meer gebruik van Oosterse mystiek; Coa-Chin dus),
- Supplement (een periodiek maar ook een opleidingscentrum waar cursussen en symposia gegeven worden o.m. over *Eindeloos Bewustzijn* van Pim van Lommel, gepensioneerd cardioloog over bijna-doodervaringen),
- NGVH (Nederlands Gilde Van Hypnotherapeuten,
- Oving (een vreemde eend in de bijt, u raadt het nooit: kantoorinrichting!).

De sponsors waren in de wandelgangen ruim vertegenwoordigd met folders, versnaperingen en vertegenwoordigers.

placebo-effect van de overweldigend grotere en interessantere aandacht die de patiënt krijgt van een behandelaar die sterk gelooft in wat hij doet, doet namelijk wonderen.

Ook mevrouw **Ingeborg Bosch** trad op met haar als handelsmerk gedeponeerde Past Reality Integration® (zie ook *NTtdK* 1, 2008:1-2). Zij werd ingeleid door een psychiater die in zijn eenzijdige biologisch georiënteerde opleiding erg was teleurgesteld en erg van haar en/of haar werkwijze gecharmeerd was geraakt. Bosch is een zeer ver van de psychodynamische stam gevallen exoot met een voor iedereen geldende basistraumatheorie. Daarom kan dus ook iedereen haar behandeling goed gebruiken. Zij vroeg om een 'vrijwilliger' die haar zijn problematiek zou voorleggen. Dat was wel een hilarisch moment. Het ging om een fractie van een seconde, maar zij keek al in de richting van de betrokkene vóórdat deze razendsnel zijn hand had opgestoken, dus voordat zich een andere vrijwilliger zou kunnen opdringen en voor onverwachte wendingen zou kunnen zorgen: afgesproken werk kennelijk. Wat er volgde was een keurig anamnese-inter-

view, zoals iedere psychiater en iedere klinisch psycholoog dat behoort te kunnen afnemen. *Wichtigmacherei*, niets nieuws onder de zon. Helaas gaf Ingeborg steeds weer te kennen dat zij in het kader van deze openbare demonstratie geen therapeutische interventies kon doen, zodat de tjokvolle zaal verstoken moest blijven van het bijzondere van haar geregistreerde handelswaar.

Uiteraard was er voorts de onvermijdelijke, serieuze en voor psychotherapeutisch geschoolden gemakkelijk te herkennen zorgelijke discussie over N=1 evaluaties, waarmee CAG in de kliniek poogt zo *evidence based* mogelijk te worden: zelfs de meest kritische congresbezoeker moest wel vaststellen dat óók CAG-beoefenaars op zijn minst echt hun best doen om hun handelwijzen (althans sommige) wetenschappelijk aanvaard te krijgen. Maar als nascholing was het oude koek.

Punten • Het bijwonen van dit Groningse kwakbabbelcongres werd, zoals gemeld, voor psychiaters met vijf nascholingspunten gehonoreerd. Een schande, want noch voor de nascholing in de psychiatrie of huisartsenij, noch

voor enig andere BIG-geregistreerde gezondheidswerker had dit congres enige waarde. Sterker nog: het vormde een gevaar voor mensen die onvoldoende kritisch geschoold zijn in de psychiatrie en daarvan waren er vele. Zij worden op rare ideeën gebracht.

De instantie die over dergelijke gemengde congressen waarin huisartsen, specialisten en andere beroepsgroepen (psychologen en ook basisartsen van alternatieve clubs) participeren, een oordeel vormt, heet het ABMS (Accreditatie Bureau Medisch Specialisten). Uitvoerend orgaan is het bureau van een samenwerkingsverband van alle accrediterende wetenschappelijke medisch-specialistische verenigingen. Die verenigingen zijn op hun beurt weer verenigd in het 'accreditatieoverleg' dat bestaat uit de voorzitters van de accreditatiecommissies van die wetenschappelijke verenigingen, voorgezeten door de KNMG (Koninklijke maatschappij voor Geneeskunde). Zij zijn beurtelings verantwoordelijk. Per half jaar wisselt daardoor de bezetting van het bureau, de werkzaamheden worden namelijk uitgevoerd door admi-

nistratief medewerkers van de verschillende wetenschappelijke verenigingen onder verantwoordelijkheid de vereniging die aan de beurt is. Het ene half jaar zijn de cardiologen aan de beurt, het volgende half jaar de radiologen en zo krijgt iedere club zijn corvee. Excuses voor deze weinig transparante uiteenzetting: eenvoudiger is de KNMG-bureaucratie niet.

Er wordt door het ABMS een vast accreditatiereglement gehanteerd, dat kennelijk uitsluitend ziet op formele voorwaarden, niet op de inhoudelijke kant van de nascholing. De bureaucraten van het ABMS zullen dus nooit nee zeggen tegen puntentoekenning als aan de vorm voldaan is. Protesten vanuit het VtdK-bestuur bij de NVvP (Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie) over de toekenning door het ABMS van punten aan het vorige Lentiscongres hebben niet geholpen; ook bij de NVOG (Nederlandse Vereniging voor Obstetrie en Gynaecologie) hebben protesten over puntentoekenning aan een soortgelijk kwakcongres niets uitgehaald. ●

Literatuur

- 1 W. Vandereycken en R. van Deth. Psychiaters te koop? De invloed van de farmaceutische industrie op het psychiatrisch denken en handelen. Cyclus-Garant. 2006. Apeldoorn
- 2 D.D. Servan-Schreiber. Anticancer. A new way of life. Michael Joseph. 2008. Londen

● Kort ●

Oproep

Opnieuw doet het bestuur een oproep aan zijn leden om kandidaten die in aanmerking zouden kunnen komen voor de Meester Kackadorisprijs 2009 kenbaar te maken. Ter opfrissing van het geheugen volgen hier de eerste twee artikelen van het reglement van deze in 2003 ingestelde prijs.

Artikel 1

1. Voor de door de Vereniging tegen de Kwakzalverij (de Vereniging) ingestelde Meester Kackadoris-prijs (de prijs) komen in aanmerking personen, groepen van personen, instellingen en ondernemingen die het afgelopen jaar in belangrijke mate hebben bijgedragen aan de verspreiding in daad, woord of geschrift van de kwakzalverij in de gezondheidszorg in Nederland.
2. Degene aan wie de prijs wordt toegekend ontvangt een speciaal daarvoor ontworpen object.
3. De prijs wordt uitgereikt tijdens de jaarvergadering van de Vereniging.

Artikel 2

1. Eenieder kan kandidaten voor de prijs voorstellen. Hiertoe zal jaarlijks in het blad en op de website van de Vereniging een oproep geplaatst worden.
2. De lijst van voorgestelde kandidaten wordt gepubliceerd op de website van de Vereniging (www.kwakzalverij.nl).

Eerdere prijswinnaars waren:

Achmea Zilveren Kruis	2003
Paul van Dijk	2004
René Steenhorst	2005
Zon MW	2006
Groen Links	2007
NCRV	2008

Mail uw droomkandidaat naar het secretariaat of per brief naar de secretaris, Amsterdam. ●